

Odnos osobina ličnosti, prokrastinacije i akademskog postignuća

Goleš, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:019086>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Preddiplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Nikolina Goleš

**Odnos osobina ličnosti, prokrastinacije i
akademskog postignuća**

Završni rad

Zadar, 2019.

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju
Preddiplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Odnos osobina ličnosti, prokrastinacije i akademskog postignuća

Završni rad

Student/ica:

Nikolina Goleš

Mentor/ica:

Izvr.prof.dr.sc. Irena Burić

Zadar, 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Nikolina Goleš**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Odnos osobina ličnosti, prokrastinacije i akademskog postignuća** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uredenoga rada.

Zadar, 30. rujna 2019.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	5
ABSTRACT.....	6
1. UVOD.....	7
1.1 OSOBINE LIČNOSTI.....	8
1.2. PROKRASTINACIJA.....	10
1.3. AKADEMSKO POSTIGNUĆE.....	11
2. PROBLEMI I HIPOTEZE.....	12
3. METODA.....	13
3.1 SUDIONICI.....	13
3.2. MJERNI INSTRUMENTI.....	13
3.3 POSTUPAK MJERENJA.....	14
4. REZULTATI.....	15
5. RASPRAVA.....	17
6. ZAKLJUČAK.....	23
7. LITERATURA.....	24

SAŽETAK

Osobine ličnosti definiramo kao formalne i uobičajne načine percepcije, ponašanja i mišljenja. To su stabilne individualne razlike koje oblikuju pojedinačne specifične oblike kognicije, emocija i ponašanja. Osobine ličnosti čest su predmet psihologijskih istraživanja i dovode se u vezu s raznim konstruktima. U ovom istraživanju jedan od konstrukata koji se ispitivao je i prokrastinacija. Prokrastinaciju ili odlaganje definiramo kao maladaptivnu ili disfunkcionalnu strategiju koja se koristi u pokušaju nošenja s konfliktom ili izborom. Prokrastinacija ima utjecaja na razne sfere ljudskog života – od obrazovanja, društvenog života, karijere pa čak i do zdravlja. Zbog svojih implikacija, sve je češći predmet istraživanja. Akademsko postignuće također se često ispituje u odnosu s drugim varijablama, pa tako i prokrastinacijom. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati u kakvom su odnosu osobine ličnosti (poštenje-skromnost, emocionalnost, ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, otvorenost ka iskustvu) i prokrastinacija te kakav je odnos prokrastinacije i akademskog postignuća. Istraživanje je provedeno putem *online* upitnika koji je prosljeđen na društvenim mrežama. Od mjernih instrumenata su korišteni HEXACO-PI-R upitnik ličnosti te Tuckmanova skala prokrastinacije. Uz to, od ispitanika je prikupljena i informacija o prosjeku ocjena na studiju. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 137 ispitanika. Rezultati su utvrdili da postoji negativna povezanost između prokrastinacije i poštenja-skromnost, ekstraverzije i savjesnosti, te pozitivna povezanost prokrastinacije i emocionalnosti, ugodnosti i otvorenosti ka iskustvu. Također je utvrđena i negativna povezanost prokrastinacije i akademskog postignuća.

Ključne riječi: *osobine ličnosti, prokrastinacija, akademsko postignuće*

Relationship between personality traits, procrastination and academic success

ABSTRACT

Personality traits are defined as formal and common modes of perception, behavior and thinking. These are stable individual differences that shape an individual's specific forms of cognition, emotion, and behavior. Personality traits and their relations with various constructs are frequent subject of psychological research. One such construct is procrastination. Procrastination is defined as a maladaptive or dysfunctional strategy that people use when coping with a conflict or a choice. Procrastination has implications for various domains of human life - from education, social life, career and even health. Because of these implications, there has been more and more research on procrastination. Academic achievement is also often examined in relation to other variables, including procrastination. The aim of the study was to examine the relationship between personality traits (honesty-modesty, emotionality, extraversion, agreeableness, conscientiousness, and openness to experience) and procrastination and relationship between procrastination and academic achievement. The data was gathered through an *online* questionnaire, which was forwarded to social networks. The HEXACO-PI-R personality questionnaire and the Tuckman procrastination scale were used as measurement instruments. In addition, information on participants' average grade at university was also collected. There were 137 participants in the study. The results showed that there is a negative correlation between procrastination and honesty-modesty, extraversion and conscientiousness, and a positive correlation between procrastination and emotionality, comfort and openness to experience. A negative correlation between procrastination and academic achievement was also found.

Key words: *personality traits, procrastination, academic achievement*

1. UVOD

Tijekom godina školovanja većina studenata se suoči sa raznim preprekama koje mogu promijeniti njihovu percepciju i ponašanje prema njihovim akademskim obvezama. Jedno od često postavljanih pitanja u okvirima edukacijske psihologije je pitanje zašto neki studenti prestanu težiti radu i napretku kad se suoče sa teškoćama, dok drugi nastavljaju raditi koristeći različite taktike i stoga postižući veće akademsko postignuće. Mnogi studenti lako odustaju i prihvaćaju neuspjeh ili pak odugovlače sa započinjanjem akcija. To vodi osjećajima frustracije i anksioznosti koji utječu na njihovu samoregulaciju i donošenje odluka. Takvi studenti preferiraju bihevioralni stil nošenja s akademskim teškoćama, poput prokrastinacije. Odlaganje završavanja zadataka do točke da pojedinac osjeća nelagodu zbog neizvršavanja obaveza je ponašanje koje nazivamo prokrastinacijom. Kronična prokrastinacija često utječe na održavanje ciljeva, akademsko postignuće i zadovoljstvo životom. Stoga je takvo ponašanje obično smatrano maladaptivnim s ozbiljnim posljedicama za pojedinca (Johnson i Bloom, 1995).

Pitanje individualnih razlika u akademskom okruženju česta je tema među mnogim autorima (Defruty i Melvierde, 1996). Većina je istraživanja bila usmjerena na pitanje kako osobine ličnosti utječu na sklonost pojedinaca da odlažu svoje obveze i zadatke. Nalazi istraživanja često su bili kontradiktorni, ali većina ipak pokazuje generalni trend pozitivne povezanosti neuroticizma i prokrastinacije (Beswick, Rothblum i Mann, 1988; Lay, 1992), negativne povezanosti ekstraverzije i prokrastinacije te negativne povezanosti savjesnosti i prokrastinacije (Lay, 1992). Za faktore ugodnosti i otvorenosti, rezultati su prilično nekonzistentni.

Osim odnosa osobina ličnosti i prokrastinacije, zanimljivo je i pitanje kakav utjecaj prokrastinacija ima na samo akademsko postignuće studenta. Rezultati istraživanja, iako ponekad kontradiktorni, većinom pokazuju da postoji negativna povezanost prokrastinacije i akademskog uspjeha (Jackson, Weiss, Lundquist i Hooper, 2003; Kim, 2015).

1. 1. OSOBINE LIČNOSTI

Osobine ličnosti možemo definirati kao formalne i uobičajene načine percepcije, ponašanja i mišljenja. To su stabilne individualne razlike koje oblikuju pojedinačne specifične oblike kognicije, emocija i ponašanja (Hogan, Hogan i Roberts, 1996). Jedan od osnovnih problema u psihologiji ličnosti je otkrivanje strukture ljudskih osobina ličnosti. Bez ispravnog strukturalnog modela ličnosti, istraživači ne mogu u potpunosti zahvatiti i istraživati ovako složeni konstrukt. Tijekom godina brojni su teoretičari ponudili vlastiti primjer modela ličnosti, međutim, kroz veći dio 20. stoljeća nije postojao konsenzus u pitanju strukture osobina ličnosti (Lee, 2005). Ipak, do 1980.-ih mnogi su se istraživači počeli slagati da je ličnost najbolje obuhvaćena i objašnjena u terminima pet širokih, nezavisnih dimenzija.

Model koji obuhvaća pet velikih dimenzija prvi su predložili i empirijski dokazali Costa i McCrea (Larsen i Buss, 2008). Njihov model naziva se model Velikih pet dimenzija ličnosti ili „Big Five“. Pet velikih dimenzija ličnosti koje model obuhvaća su ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, emocionalna stabilnost i otvorenost. Uz to, svaki veliki faktor sadrži i više manjih faceta, odnosno poddimenzija, koje omogućuju precizniji i detaljniji opis ličnosti. Ni za jedan model ličnosti do sada nije postignuta veća razina slaganja nego što je postignuta za model ličnosti Velikih pet (Larsen i Buss, 2008).

Prva od velikih pet dimenzija ličnosti jest ekstraverzija. Obuhvaća neke faktore nižeg reda poput aktivnosti, društvenosti, asertivnosti i pozitivne emocionalnosti (McCrae i Costa, 1997; prema Smrtik Vitulić i Zupančić, 2010). Osobe koje imaju visok rezultat na ovoj dimenziji su društvene, otvorene osobe koje imaju potrebu stalno biti stimulirane. S druge strane, osobe koje postižu nizak rezultat, nazivaju se introverti te cijene samoću, samostalnost te ih se opisuje kao mirne i povučene (McCrae i Costa, 1987; prema Barać, 2011). Faktor ugodnosti karakteriziraju osobine poput ljubaznosti, suradljivosti, altruizma i prijateljstva. Osobe koje se nalaze na drugom kraju kontinuuma ugodnosti nazivaju se antagonisti te je za njih karakteristično da su nepovjerljivi, tvrdoglavi i nesuradljivi (McCrae i Costa, 1987; prema Barać, 2011). Savjesnost obuhvaća karakteristike poput poslušnosti, organizacije, sistematičnosti, upornosti, odgovornosti i orijentiranosti na uspjeh (McCrae i Costa, 1997; prema Smrtik Vitulić i Zupančić, 2010). Savjesne osobe imaju dobre organizacijske vještine, točne su i pouzdane, dok osobe koje postižu nizak rezultat na dimenziji savjesnosti karakterizira neorganiziranost, površnost i nepouzdanost. Neuroticizam se odnosi na stupanj u kojem ljudi doživljavaju psihološki stres te ga

karakterizira anksioznost i česti doživljaji nesigurnosti (McCrae i Costa, 1997; prema Smrtnik Vitulić i Zupančić, 2010). Osobe koje su visoko na dimenziji neuroticizma često doživljavaju negativne emocije poput ljutnje, tuge, straha i krivnje. Često su napeti, anksiozni i nesigurni. Suprotno od njih su emocionalno stabilne osobe koje karakterizira opuštenost, mirnoća i strpljivost (McCrae i Costa, 1987; prema Barać, 2011). Posljednja od velikih pet dimenzija ličnosti je otvorenost. Ona obuhvaća osobine poput kreativnosti, umjetničkog interesa, nekonvencionalnih vrijednosti, znatiželje i maštovitosti (McCrae i Costa, 1997; prema Smrtnik Vitulić i Zupančić, 2010). Ljudi koji su nisko na dimenziji otvorenosti imaju manje interesa i na svijet gledaju pomalo konzervativno. Često se ponašaju konvencionalno (Barać, 2011).

Usprkos velikoj empirijskoj potpori koju je tijekom posljednjih nekoliko desetljeća dobivao model ličnosti Velikih pet, neki su istraživači počeli predlagati da bi drugačiji model bolje odgovarao strukturi ličnosti. Brojni su u svojim istraživanjima, koristeći postupak faktorske analize, utvrdili da se ličnost može podijeliti na šest velikih dimenzija, a ne pet (Ashton i Lee, 2009). Ashton i Lee (2004) tvrde da postoje ograničenja u modelu ličnosti Velikih pet. Nedavna leksička istraživanja na različitim jezicima su pokazala da kad se skupine osobina ličnosti podvrgnu faktorskoj analizi, izdvaja se šest velikih faktora, a ne samo pet. Također, rotacijski položaj ovih šest faktora razlikuje se od onog tradicionalnog propisanog modelom Velikih pet, te stoga Ashton i Lee (2004) vjeruju da ove alternativne rotacije omogućuju jednostavniju teorijsku interpretaciju faktora. Oni predlažu reorganizaciju petofaktorskog modela u model sa šest velikih faktora ili dimenzija. Njihov model strukture ličnosti sadrži sljedeće dimenzije: poštenje-skromnost, emocionalnost, ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, otvorenost ka iskustvu. Na engleskom jeziku imena faktora čine akronim HEXACO te se stoga i model ličnosti koji su predložili Ashton i Lee naziva HEXACO model ličnosti. Pet faktora ličnosti (emocionalnost, ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, otvorenost ka iskustvu) slično je dimenzijama ličnosti Velikih pet te imaju slične karakteristike. Novost za ovaj model jest faktor poštenje-skromnost. Ovaj šesti faktor tipično se definira kao iskrenost, poštenje, skromnost, nedostatak pohlepe (Ashton i Lee, 2004). Ashton, Lee i Son (2000) su prvotno predložili da se ova dimenzija naziva iskrenost, međutim, to ime nije moglo u potpunosti zahvatiti širinu ovog faktora. Stoga Ashton (2004) predlaže da se faktor zove poštenje-skromnost jer tako bolje obuhvaća složenost ove dimenzije. Ova šesta dimenzija najvažnija je karakteristika HEXACO modela te predstavlja najveće odstupanje od modela ličnosti Velikih pet (Lee, 2005).

1. 2. PROKRASTINACIJA

Većina ljudi s vremena na vrijeme odgađa izvršavanje zadataka ili donošenje odluka do sutra, iako znaju da ih mogu i trebaju riješiti danas. Nekim su ljudima takve akcije odgađanja postale toliko česte da se smatraju navikama. Ellis i Knaus (1997) procjenjuju da se oko 95% studenata na fakultetu upušta u aktivnosti prokrastinacije, dok Solomon i Rothblum (1984) tvrde da barem polovica studenata odgađa obveze do te mjere da je to postalo problematično ponašanje. Oni opisuju „prokrastinatore“ kao pojedince nastoje pronaći načine da izbjegnu zadatke koje smatraju neugodnima te češće sudjeluju u aktivnostima koje smatraju više nagrađujućima, a koje imaju kratkotrajne dobiti.

U literaturi je teško pronaći jednu i ispravnu definiciju prokrastinacije. Prokrastinacija se tradicionalno definira kao maladaptivna ili disfunkcionalna strategija koje se koristi u pokušaju nošenja sa konfliktom ili izborom (Mann, 1982). Nekoliko je teorijskih prijedloga ponuđeno kao model za razumijevanje prokrastinacije i objašnjavanja odgađajućeg ponašanja. Teorije i empirijski nalazi o prokrastinaciji se mogu svrstati u dvije kategorije. Jedna kategorija naglašava karakteristike i procese povezane sa izvršavanjem zadataka i ostvarivanjem ciljeva, a druga naglašava individualne razlike i osobine ličnosti koje su korisne u objašnjavanju prokrastinacije (Johnson, 1995). U obrazovnom kontekstu termini „akademska prokrastinacija“ ili „akademsko odlaganje“ se često koriste kako bi označili odgodu u akademskim aktivnostima. Akademska prokrastinacija se javlja kada osoba odgađa učenje do trenutka kada osjeća intenzivni stres, odgađa donošenje odluka i izvršavanje zadataka (Ellis i Knaus, 1977). Ovakav oblik prokrastinacije može značajno utjecati na procese učenja i na postignuće kod studenata.

Postoje dokazi da prokrastinacija rezultira lošijim akademskim postignućima, uključujući lošiji prosjek ocjena i odustajanje od kolegija (Semb, Glick i Spencer, 1979). Procjene prokrastinacije u većini ranijih istraživanja su se usmjerile na mjerenje navika učenja, poput minuta provedenih učeći i mjerenje stavova prema učenju. Međutim, prokrastinacija uključuje puno više od ispravnog upravljanja vremenom i vještina učenja (Solomon i Rothblum, 1984). Istraživanja o prokrastinaciji i opažanje ponašanja „prokrastinatora“ sugerira postojanje znatno većeg broja mogućih razloga za ovaj uzorak ponašanja (Burka i Yuen, 1982). Neki od ovih razloga su anksioznost zbog evaluacije, poteškoće pri donošenju odluka, pobuna protiv kontrole, strah od posljedica neuspjeha, percipirana averzija prema zadatku te pretjerano perfekcionistički standardi koje si osoba

nameće (Solomon i Rothblum, 1984). Sva ova ponašanja mogu dovesti do negativnih posljedica za pojedinca koji se upušta u takva ponašanja. Te posljedice mogu biti unutarnje (poput žaljenja, samookrivljanja, iritacije) i vanjske (poput lošijeg akademskog uspjeha i radnog napretka). Uz to, moguće su i posljedice po fizičko i mentalno zdravlje pojedinca (Beswick, Rothblum i Mann, 1988).

Brojna su se istraživanja bavila odnosom prokrastinacije i osobina ličnosti te su dala često kontradiktorne rezultate. Neka su istraživanja utvrdila da postoji umjerena pozitivna povezanost između prokrastinacije i neuroticizma i negativne afektivnosti (Beswick, Rothblum i Mann, 1988; Lay, 1992). Međutim, nekoliko drugih istraživanja je utvrdilo tek blagu povezanost (Johnson i Bloom, 1995; Lay, 1995) ili nije utvrdilo nikakvu povezanost (npr. Lay, 1994). Također, neka su istraživanja utvrdila pozitivnu povezanost prokrastinacije i ekstraverzije (Liberty, 1993; Johnson i Bloom, 1995), dok su drugi dobili negativnu povezanost (Lay, 1992) ili nisu utvrdili povezanost (Lay, 1986). Za savjesnost su rezultati istraživanja ipak jasniji. Većina je utvrdila da postoji negativna povezanost između savjesnosti i prokrastinacije (Johnson i Bloom, 1995; Lay, 1998). Iako istraživanja ne potvrđuju povezanost otvorenosti i prokrastinacije, Košanski (2004) pretpostavlja da bi ta povezanost trebala biti negativna jer se otvorenost odlikuje u osobinama poput originalnosti i maštovitosti, a one nisu povezane s izvršavanjem obveza u zadanom roku. Po pitanju ugodnosti, Schouwenburg i Lay (1995) su utvrdili negativnu povezanost ugodnosti i prokrastinacije.

1. 3. AKADEMSKO POSTIGNUĆE

Brojna su se istraživanja bavila odnosom prokrastinacije i postignuća, pogotovo akademskog postignuća. Nalazi istraživanja, doduše, nisu bili konzistentni. Neka istraživanja su pokazala negativan utjecaj prokrastinacije na učenje i postignuća, poput lošijih ocjena i odustajanja od kolegija (Aremu, Williams i Adesina, 2011; Balkis, 2013). Vremenski pritisak koji proizlazi iz prokrastinacije može smanjiti ispravnost i točnost te se stoga smatra da će prokrastinacija imati negativan učinak na izvedbu (Van Eerde, 2003). Rothblum, Solomon i Murakami (1986) izvještavaju o negativnoj korelaciji između prokrastinacije i akademskog uspjeha, kao i Schouwenburg (1995). Ipak, u dijelu istraživanja nije utvrđena značajna povezanost prokrastinacije i prosjeka ocjena (Lay, 1986; Lay i Schouwenburg, 1993; Somers i Lefcourt, 1994).

U istraživanjima su korištene različite mjere akademskog postignuća kao što su prosjek ocjena baziran na samoizvještaju studenata, ili ocjene na testovima i drugim zadacima kako bi se ispitala njihova povezanost s prokrastinacijom. Neki istraživači ističu da povezanost prokrastinacije i akademskog postignuća ovisi upravo o odabranoj mjeri kao indikatoru uspjeha. Primjerice, Tice i Baumeister (1998) su dobili povezanost između prokrastinacije i akademskog uspjeha od 0.26 do 0.66, ovisno o tome koja je mjera uspjeha korištena u istraživanju. Jackson, Weiss, Lundquist i Hooper (2003) su pronašli da je prokrastinacija, mjerena Tuckmanovom skalom prokrastinacije (Tuckman, 1991), negativno povezana s prosjekom ocjena. Neka su istraživanja čak utvrdila pozitivnu povezanost između prokrastinacije i akademskog uspjeha (Brinthaupt i Shin, 2001; Schraw i Wadkins, 2007). Ferrari (1991) predlaže da studenti koji imaju veće intelektualne sposobnosti imaju tendenciju većoj prokrastinaciji od onih s manjim intelektualnim sposobnostima. Kim (2015) u opširnoj meta analizi navodi da je postoji negativna povezanost prokrastinacije s akademskim uspjehom.

Cilj je bio ispitati odnos osobina ličnosti i prokrastinacije, kao i odnos prokrastinacije i akademskog postignuća.

2. PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

PROBLEMI

1. Ispitati postoji li povezanost osobina ličnosti (prema HEXACO modelu osobina ličnosti) i prokrastinacije.
2. Ispitati postoji li povezanost prokrastinacije i akademskog postignuća.

HIPOTEZE

1. Pretpostavlja se postojanje negativne povezanosti savjesnosti, ekstraverzije i poštenja-skromnosti s prokrastinacijom te pozitivna povezanost emocionalnosti, ugodnosti i otvorenosti s prokrastinacijom.
2. Pretpostavlja se postojanje negativne povezanosti prokrastinacije i akademskog postignuća.

3. METODA

3.1 SUDIONICI

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 137 ispitanika, od kojih je 100 (73%) bilo ženskog spola, a 37 (27%) je bilo muškog spola. Prosječna dob ispitanika bila je 21,78, s tim da je najmlađi ispitanik imao 18 godina, a najstariji 29. Ispitanici su bili studenti različitih Sveučilišta u Republici Hrvatskoj.

3.2. MJERNI INSTRUMENTI

3.2.1. HEXACO-PI-R

Za ispitivanje osobina ličnosti korišten je HEXACO-PI-R upitnik ličnosti (Babarović i Šverko, 2012). Upitnik se sastoji od 60 čestica u obliku izjavnih rečenica na kojima ispitanici izražavaju svoj stupanj slaganja, odnosno neslaganja, na skali od pet stupnjeva (1 - u potpunosti se ne slažem; 2 - ne slažem se; 3 - niti se slažem, niti se ne slažem; 4 - slažem se; 5 - u potpunosti se slažem). Upitnik obuhvaća šest širokih osobina ličnosti koje su pretpostavljene HEXACO modelom, a na svaku se osobinu odnosi po deset čestica: poštenje-skromnost („Ne bih se koristio laskanjem, čak i da vjerujem da ću time dobiti povišicu ili napredovanje na radnom mjestu“), emocionalnost („Bilo bi me strah putovati u lošim vremenskim uvjetima“), ekstraverzija („Više volim poslove u kojima sam u kontaktu s drugima nego one koje obavljam sam/a“), ugodnost („Nastojim biti blag u prosudbi drugih ljudi.“), savjesnost („Planiram i organiziram unaprijed, kako bih izbjegao/la gužvu u zadnji čas“) i otvorenost ka iskustvu („Uživao/la bih stvarajući umjetničko djelo, poput priče, pjesme ili slike.“). Ukupni rezultat formira se zasebno za svaku široku osobinu ličnosti kao prosjek rezultata svih čestica skale bodovanih u vrijednostima od 1 do 5.

3.2.2. TUCKMANOVA SKALA PROKRASTINACIJE

Za ispitivanje prokrastinacije korištena je Tuckamnova skala prokrastinacije (Tuckman, 1991; prema Košanski, 2004). Korištena je verzija skale koja je duža i ima 35 čestica koje mjere tendenciju ispitanika da odgodi ili izbjegne aktivnosti, tendenciju gubljenja vremena, neodlučnosti ili lošeg upravljanja vremenom pri izvršavanju zadatka i donošenju odluka, tendenciju teškoća pri obavljanju zadatka te izbjegavanje neugodnih obaveza ako za to postoji mogućnost. Ova je skala jedna od najčešćih korištenih mjera odugovlačenja. Primjeri čestica na skali su „Bespotrebno odlažem završavanje poslova čak i kad su važni“, „Kad nešto nije vrijedno truda prekidam s tim“, „Volio bih naći jednostavan način da se pokrenem“. Zadatak ispitanika je da označi na skali od 1 do 5 (1- u potpunosti se ne odnosi na mene, 2- uglavnom se ne odnosi na mene, 3- niti se ne odnosi, niti se odnosi na mene, 4- uglavnom se odnosi na mene, 5- u potpunosti se odnosi na mene) koliko se slaže, odnosno ne slaže, sa svakom od tvrdnji. Ukupan rezultat se formira kao zbroj procjena ispitanika na svih 35 čestica skale, pa najmanji mogući rezultat iznosi 35, a najveći 175. Veći rezultat na skali predstavlja i veću tendenciju prokrastinacije.

3.3. POSTUPAK

Istraživanje je provedeno *online* putem pomoću upitnika izrađenog u obrascu Google Forms. Uzorak ispitanika činili su studenti, pa je poveznica *online* upitnika prosljeđena putem društvene mreže (Facebook) na stranice različitih Sveučilišta u Zadru, Zagrebu i Rijeci, kao i u raznim studentskim grupama. Prije rješavanja upitnika, ispitanicima je objašnjeno da je svrha istraživanja ispitivanje odnosa osobina ličnosti, prokrastinacije i akademskog postignuća, te su im dane upute kako ispuniti obrazac upitnika. Ispitanicima je osigurana anonimnost i mogućnost da odustanu od daljnjeg ispunjavanja upitnika u bilo kojem trenutku. Također im je ponuđen e-mail kontakt za bilo kakva dodatna pitanja. Prije rješavanja upitnika, ispitanici su ispunili podatke o dobi i spolu te također o svom akademskom prosjeku ocjena (zaključno sa zadnjim završenim semestrom) koji je služio kao opća mjera njihova akademskog postignuća. Potom je slijedio HEXACO upitnik ličnosti, a nakon njega i Tuckmanova skala prokrastinacije. Zahvala za sudjelovanje u istraživanju je slijedila na kraju upitnika.

4. REZULTATI

Prije statističke analize, izračunati su deskriptivni podatci za sve varijable korištene u istraživanju. Provjerena je normalnost distribucije pomoću dva parametra- asimetričnosti i spljoštenosti. Prema Klineu (2005) distribucija ekstremno odstupa od normalne ako joj je indeks spljoštenosti veći od 10, a indeks asimetričnosti veći od 3. Odstupanja su za sve varijable unutar tih granica, pa je dozvoljena upotreba parametrijskih postupaka pri obradi rezultata. Varijable dobi i prosjeka su jedine pozitivno asimetrične, što ukazuje na grupiranje rezultata prema nižim vrijednostima. Sve ostale varijable su negativno asimetrične, odnosno ukazuju na grupiranje rezultata prema višim vrijednostima. Na to upućuju i relativno visoke aritmetičke sredine.

Tablica 1. Prikaz prosječne aritmetičke sredine, standardne devijacije, minimuma, maksimuma, asimetričnosti i spljoštenosti za varijable dobi, prosjeka ocjena, šest dimenzija ličnosti i prokrastinacije (N=137)

Varijabla	M	SD	Min	Max	Asim.	Spljošt.
Dob	21,78	2,01	18,00	29,00	0,75	0,69
Prosjek ocjena	3,86	0,53	2,80	5,00	0,14	-0,68
Poštenje	3,39	0,87	1,20	4,70	-0,84	0,36
Emocionalnost	3,38	0,84	1,40	5,00	-0,43	-0,40
Ekstraverzija	3,11	0,90	1,10	4,90	-0,32	-0,34
Ugodnost	3,08	0,71	1,30	4,70	-0,24	-0,43
Savjesnost	3,19	0,89	1,10	4,80	-0,27	-0,22
Otvorenost	3,63	0,81	1,30	4,80	-0,93	0,53
Prokrastinacija	109,05	26,77	46,00	161,00	-0,28	-0,11

Da bi se ispitala povezanost osobina ličnosti i prokrastinacije izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije. Rezultati su prikazani u Tablici 2.

Tablica 2. Prikaz koeficijenata korelacije između šest osobina ličnosti (poštenje-skromnost, emocionalnost, ekstraverzija, ugodnost, savjesnost i otvorenst prema iskustvu) te prokrastinacije (N=137).

Osobina ličnosti	Prokrastinacija
Poštenje	-0,57*
Emocionalnost	0,47*
Ekstraverzija	-0,70*
Ugodnost	0,46*
Savjesnost	-0,83*
Otvorenost	0,47*

* $p < 0,01$

Iz Tablice 2 se vidi da je utvrđena statistički značajna umjerena negativna povezanost između poštenja-skromnosti i prokrastinacije ($r = -0,57$; $df = 135$; $p < 0,01$); statistički značajna umjerena pozitivna povezanost emocionalnosti i prokrastinacije ($r = 0,47$; $df = 135$; $p < 0,01$); statistički značajna visoka negativna povezanost ekstraverzije i prokrastinacije ($r = -0,70$; $df = 135$; $p < 0,01$); statistički značajna umjerena pozitivna povezanost ugodnosti i prokrastinacije ($r = 0,46$; $df = 135$; $p < 0,01$); statistički značajna visoka negativna povezanost savjesnosti i prokrastinacije ($r = -0,83$; $df = 135$; $p < 0,01$) te statistički značajna umjerena pozitivna povezanost otvorenosti i prokrastinacije ($r = 0,47$; $df = 135$; $p < 0,01$).

Zatim, da bi se ispitala povezanost prokrastinacije i akademskog uspjeha izračunat je Pearsonov koeficijent korelacije između prokrastinacije i prosjeka ocjena.

Utvrđena je statistički značajna umjerena negativna povezanost između prokrastinacije i prosjeka ocjena ($r=-0,46$; $df=135$; $p<0,01$).

5. RASPRAVA

Cilj provedenog istraživanja je bio ispitati postoji li povezanost između osobina ličnosti i prokrastinacije te povezanost prokrastinacije i akademskog postignuća. S obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja pretpostavila se negativna povezanost savjesnosti, ekstraverzije i poštenja-skromnosti sa prokrastinacijom te pozitivna povezanost emocionalnosti, ugodnosti i otvorenosti sa prokrastinacijom. Također je pretpostavljena negativna povezanost prokrastinacije i akademskog postignuća.

Prvi problem je bio utvrditi postoji li povezanost osobina ličnosti HEXACO modela i prokrastinacije. Hipoteza je glasila da se pretpostavlja postojanje negativne povezanosti savjesnosti, ekstraverzije i poštenja-skromnosti s prokrastinacijom te pozitivna povezanost emocionalnosti, ugodnosti i otvorenosti s prokrastinacijom. Rezultati (Tablica 2) su pokazali da postoji značajna negativna povezanost poštenja-skromnosti sa prokrastinacijom, ekstraverzije sa prokrastinacijom te savjesnosti sa prokrastinacijom. Utvrđene su i značajne pozitivne povezanosti emocionalnosti, ugodnosti i otvorenosti sa prokrastinacijom. S obzirom na rezultate, prihvaća se prva hipoteza.

Ovi se rezultati slažu s većinom prijašnjih istraživanja. U istraživanjima u kojim je korišten model ličnosti Velikih pet pronađena je jaka veza neuroticizma i savjesnosti s prokrastinacijom (Johnson i Bloom, 1995; Schouwenburg i Lay, 1995). Literatura predlaže

da je neuroticizam pozitivno povezan s prokrastinacijom (Johnson i Bloom, 1995; Schouwenburg i Lay, 1995; Watson, 2001). Kod mladih odraslih, Johnson i Bloom (1995) su pronašli da je neuroticizam, pogotovo njegove facete impulzivnosti i osjetljivosti, značajan prediktor prokrastinacije među studentima na fakultetu. Za savjesnost je pak utvrđena negativna povezanost s prokrastinacijom (Costa i McCrae, 1992; Johnson i Bloom, 1995; Scher i Osterman, 2002; Schouwenburg i Lay, 1995). U istraživanju Johnsona i Blooma (1995) sve facete savjesnosti bile su negativno povezane sa prokrastinacijom, a samo-disciplina se pokazala kao najjači prediktor. Koristeći model ličnosti s tri faktora, McCown i suradnici (1987) su pronašli zakrivljen odnos između prokrastinacije i neuroticizma - ljudi visoko i nisko na neuroticizmu imaju veći rezultat na skalama prokrastinacije. Lay i suradnici (1998) su utvrdili korelaciju niske savjesnosti i prokrastinacije još kod školske djece u dobi od 7 do 11 godina, pretpostavljajući time da je prokrastinacija možda uzorak ponašanja koji se pojavljuje relativno rano u životu pojedinca. U još jednoj studiji, McCrown i Johnson (1991) su također pronašli povezanost neuroticizma i ukupnog rezultata na skali prokrastinacije, zajedno s nekim drugim mjerama poput manjka samopouzdanja i anksioznosti. Lee i suradnici (2006) navode da, iako postoji umjerena povezanost između neuroticizma i savjesnosti, savjesnost ima jači utjecaj od neuroticizma u predviđanju prokrastinacije. U istraživanjima na studentskoj populaciji, jedan od najkonzistentnijih nalaza je upravo visoka negativna povezanost savjesnosti i prokrastinacije (Johnson i Bloom, 1995; Schouwenburg i Lay, 1995), što je utvrđeno i u ovom istraživanju.

McCown i Johnson (1991) predlažu da neuroticizam, odnosno, u slučaju HEXACO modela, emocionalnost, ima tendenciju biti povezan sa prokrastinacijom kod nekih pojedinaca. Oni tvrde da je visoka razina negativne emocionalnosti povezana sa povećanom razinom anksioznosti te da prisutnost obveza i zadataka podiže razinu anksioznosti kod prokrastinatora. Stoga se izbjegava obavljanje tih zadataka što zauzvrat smanjuje anksioznost. Osobe koje su visoko na ovoj dimenziji se općenito lošije nose sa bilo kakvim stresorima, te imaju razvijen kognitivni i ponašajni stil koji ih često koči u aktivnostima koje moraju obaviti ili odlukama koje moraju donijeti (McCrae i John, 1992). Oznaka njihove emocionalne nestabilnosti je velika varijacija raspoloženja. Takvi ljudi puno češće fluktuiraju u svojim raspoloženjima, i pozitivnim i negativnim, što na kraju bude emocionalno iscrpljujuće pa takvi pojedinci često osjećaju povećan umor. Sve to vodi k tome da se okreću nekim maladaptivnim strategijama i ponašanjima, a među i njima i prokrastinaciji (Larsen i Buss, 2008). S druge strane, savjesnost je faktor koji je povezan sa

ponašanjima koja organiziraju i usmjeravaju akcije. Savjesnost zahtijeva sposobnost praćenja nekih društveno propisanih normi, kontrolu impulsa, usmjerenost na cilj, praćenje normi i pravila (Roberts, Jackson, Fayard, Emonds i Meints, 2009). Sve su to karakteristike koje su nužne za uspjeh, stoga ne čudi da oni koji imaju iznimno visoku savjesnost, također imaju i nisku prokrastinaciju. Savjesni pojedinci tipično pokazuju velik trud i rad, točnost u izvršavanju zadataka i pouzdano ponašanje, što rezultira nekim boljim životnim ishodima poput većeg prosjeka ocjena, većeg zadovoljstva poslom, većom sigurnosti posla, boljim osobnim odnosima. Za razliku od njih, nisko savjesne osobe će vjerojatnije imati lošiju izvedbu u akademskom i poslovnom okruženju (Laren i Buss, 2008).

Za faktor ekstraverzije bilo je teško pretpostaviti smjer povezanosti sa prokrastinacijom zbog različitih nalaza u literaturi. Johnson i Bloom (2005) su pretpostavili da će impulzivna priroda ekstroverata povećati prokrastinaciju. Međutim, neke su studije pronašle da je povezanost ekstraverzije i prokrastinacije pozitivna (Liberty, 1993; McCrown i sur., 1987) ili da je uopće nema (Lay, 1986). Furham i Chamorro-Premuzic (2003) navode da se smjer povezanosti ekstraverzije i prokrastinacije mijenja s godinama školovanja. U ovom je istraživanju na grupi studenata utvrđena negativna povezanost. Također je dobivena pozitivna povezanost ugodnosti i prokrastinacije. Jedan od mogućih objašnjenja za ovakvu povezanost je da osobe koje su ugodne su više prijateljski nastrojene, gledaju na pravila manje rigidno, opušteni su i vjerojatno se manje brinu oko obveza i zadataka koje moraju obaviti. Stoga ugodniji ujedno i više prokrastiniraju. Drugi način gledanja na ovu povezanost jest kroz nisku ugodnost. Osobe koje postižu nizak rezultat na ugodnosti često su rigidne i slijepo slijede pravila. U očima drugih čine se neugodnima, nemaju pretjerano razvijen društveni krug, ali im upravo ta rigidnost i slijedenje pravila olakšava nošenje s izazovima i obvezama zbog čega manje prokrastiniraju. Pozitivna povezanost s prokrastinacijom utvrđena je i kod faktora otvorenosti. Otvorene pojedince karakterizira znatiželja, maštovitost i neka nekonvencionalna razmišljanja, pa ni ne čudi da oni koji su visoko na otvorenosti mogu gledati na obveze i zadatke kao na dosadne, te ih zbog toga mogu izbjegavati. S druge strane, osobe koje su niže na dimenziji otvorenosti imaju manje interesa, više konvencionalnih ponašanja i razmišljanja. I za kraj, utvrđena je negativna povezanost prokrastinacije sa šestim faktorom HEXACO modela, poštenje-skromnost. Zbog malog broja istraživanja koja su uključivala ovaj faktor ne možemo sa sigurnošću reći koji je uzrok ove povezanosti. Jedan od mogućih razloga je to što prokrastinacija kao takva nije ugodno iskustvo za pojedinca, a osobe koje su visoko na dimenziji poštenje-skromnost mogu na

prokrastinaciju gledati kao na nešto što je neispravno ili pogrešno. To onda može narušiti njihovu sliku o sebi kao o iskrenoj i poštenoj osobi zbog čega će biti motivirani izbjeći takve situacije.

Drugi je problem bio ispitati kakva je povezanost prokrastinacije i akademskog postignuća. Hipoteza je glasila da se pretpostavlja postojanje negativne povezanosti prokrastinacije i akademskog postignuća. Rezultati su pokazali da postoji umjerena negativna povezanost između prokrastinacije i prosjeka ocjena koji se uzeo kao mjera akademskog postignuća. Ovim rezultatom potvrđena je druga hipoteza.

Većina prijašnjih istraživanja također je utvrdila sličan odnos prokrastinacije i akademskog postignuća (Solomon i Rothblum, 1984; Steel, 2007). Steel (2007) navodi da ljudi koji ostavljaju svoje akademske obveze i zadatke za zadnji čas imaju manje vremena da im se kvalitetno posvete, a to zauzvrat utječe na njihov učinak u tim zadacima. Oni su također manje motivirani da budu uspješni, a odugovlačenje s obvezama utječe na njihovu samoaktualizaciju, samoučinkovitost, usmjerenost i organizaciju što ih u konačnici čini lijenima i pasivnima. Kim (2015) u meta analizi potvrđuje generalno slaganje istraživača da je odnos prokrastinacije i akademskog postignuća negativan. Međutim, naglašava da na ovu povezanost mogu djelovati i broji drugi faktori poput mjere koja je korištena za prikupljanje mjere akademskog uspjeha. Steel (2007) u svom istraživanju pokušava razlučiti koji su procesi u podlozi prokrastinacije koja vodi k lošijem uspjehu. Prema njemu, neki „prokrastinatori“ vjeruju da su u mogućnosti „uhvatiti korak“ sa gradivom kako se približava ispit. Uistinu se pokazalo da „prokrastinatori“ rade više što se rok više približava. Međutim, sama efikasnost ovog rada u zadnji čas ovisi o sposobnostima samog „prokrastinatora“, odnosno o činjenici koliko je posla u stanju obaviti. Primjerice, oni koji su tijekom semestra izvršili neke zadatke i seminare imaju manje problema s nadoknađivanjem gradiva za završni ispit u odnosu na one koji tijekom semestra nisu bili angažirani. Također, „prokrastinatori“ pokazuju manju tendenciju obavješćavanja drugih o svojim namjerama učenja. Prijašnja su se istraživanja najviše fokusirala na mjere samoizvještaja, stoga bi bilo dobro koristiti i neke druge mjere kao mjeru prokrastinacije, poput namjere za radom ili opažanja ponašanja kroz određeni period.

Prema Klassen, Krawchuk i Rajan (2008) studenti koji postignu veći prosjek ocjena, odnosno imaju veće akademsko postignuće, imaju manju razinu prokrastinacije u odnosu na studente koji imaju manji prosjek ocjena, što ukazuje na dvosmjernan odnos postignuća i

prokrastinacije gdje stalni uspjeh motivira osobu da manje prokrastinira. Razlog zbog kojeg većina studenata ima problema sa započinjanjem zadataka na vrijeme može se objasniti terminom „zabluda o planiranju“ (engl. *planning fallacy*) koja označava tendenciju da se rade pretjerano optimistične predikcije po pitanju duljine vremena potrebnog da se obavi neki zadatak (Pychyl, Morin i Salmon, 2000). Ljudi su po prirodi optimistična bića i vjeruju da mogu izvršiti zadatak u vremenu koje su odredili, nesvjesni da često rade potpuno pogrešne procjene potrebnog vremena (Lay, 1998). Ova kombinacija podcjenjivanja vremena potrebnog za izvršavanje zadatka te potencijalno precjenjivanje vlastitih sposobnosti da se zadatak obavi dobro, objašnjava zašto mnogi studenti uporno prokrastiniraju, iako su u stanju prepoznati da su njihove prijašnje predikcije bile pretjerano optimistične.

Još jedan zanimljiv uvid u pitanje ove povezanosti pruža i psihologija motivacije. Brownlow i Reasinger (2003) navode različite tendencije „prokrastinatora“ da pripisuju prokrastiniranje intrinzičnoj ili ekstrinzičnoj motivaciji. Generalno, ljudi sa visokom intrinzičnom motivacijom imaju tendenciju boljeg izvođenja zadataka od onih koji imaju slične razine ekstrinzične motivacije. Pojedinci sa visokom razinom intrinzične motivacije obično imaju veće samopoštovanje i samoeфикаsnost te uče i izvršavaju svoje obveze zbog napretka svog znanja, dok oni koji imaju visoke razine eksternalne motivacije, uče najviše zbog nagrada i priznanja.

Jedan od nedostataka ovog istraživanja je prigodan uzorak ispitanika koji su činili studenti različitih fakulteta u Republici Hrvatskoj te stoga rezultate ne možemo generalizirati na druge skupine poput srednjoškolskih učenika ili zaposlenih osoba. Još jedna zamjerka je svakako dužina mjernih instrumenata korištenih u istraživanju. HEXACO upitnik ličnosti i Tuckmanova skala prokrastinacije zajedno imaju 95 čestica što je ipak previše za ovakvu vrstu istraživanja gdje ispitanici rješavaju upitnik *online*, bez prisutnosti istraživača, te mogu odustati od rješavanja upitnika ako smatraju da je predug. Također, s obzirom da je ciljna populacija bila studentska te da se istraživanje fokusiralo prvenstveno na akademsko okruženje, bilo bi bolje koristiti neku drugu skalu prokrastinacije umjesto Tuckmanove koja se može primijeniti u različitim okruženjima, a ne samo akademskim. Stoga bi za buduća istraživanja bilo korisno koristiti mjeru namijenjenu ispitivanju prokrastinacije u akademskom okruženju. Uz to, kao što je već naglašeno u istraživanju Lee-a (2015), samoprocjene nisu uvijek najbolji pokazatelj stvarne razine neke varijable, pa bi bilo dobro

ako je moguće koristiti i neke druge dodatne mjere prokrastinacije poput iskaza bližnjih ili opažanja ispitanikova ponašanja.

Ovo je istraživanje pružilo još jednu potvrdu odnosa osobina ličnosti, prokrastinacije i akademskog uspjeha. S obzirom na kontradiktornosti koje još uvijek postoje u ovom području te velik utjecaj koji prokrastinacija ima na sve domene ljudskog života, nužno je nastaviti s daljnjim istraživanja u ovom području kako bi se dobila još jasnija slika na koje sve načine naše osobine ličnosti i prokrastinacija utječu na naš život.

6. ZAKLJUČAK

1. Utvrđena je negativna povezanost prokrastinacije i poštenja-skromnost, ekstraverzije i savjesnosti, te pozitivna povezanost prokrastinacije i emocionalnosti, ugodnosti i otvorenosti ka iskustvu.
2. Utvrđena je negativna povezanost između prokrastinacije i akademskog postignuća. Studenti koji su izvještavali o većoj prokrastinaciji, imali su niže akademsko postignuće.

7. LITERATURA

- Aremu, A. O., Williams, T. M., i Adesina, F. (2011). Influence of academic procrastination and personality types on academic achievement and efficacy of in-school adolescents in Ibadan. *IFE Psychologia: An International Journal*, 19(1), 93-113.
- Ashton, M. C., i Lee, K. (2009). The HEXACO–60: A short measure of the major dimensions of personality. *Journal of personality assessment*, 91(4), 340-345.
- Ashton, M.C., i Lee, K. (2004). Psychometric properties of the HEXACO personality inventory. *Multivariate behavioral research*, 39(2), 329-358.
- Ashton, M. C., Lee, K., i Son, C. (2000). Honesty as the sixth factor of personality: Correlations with Machiavellianism, primary psychopathy, and social adroitness. *European Journal of Personality*, 14(4), 359-368.
- Babarović, T., i Šverko, I. (2011). Profesionalna zrelost učenika viših razreda osnovnih škola. *Suvremena psihologija*, 14(1), 91-108.
- Balkis, M. (2013). Academic procrastination, academic life satisfaction and academic achievement: the mediation role of rational beliefs about studying. *Journal of Cognitive & Behavioral Psychotherapies*, 13(1).
- Barać, J. (2011). *Povezanost nekih značajki ličnosti i akademskog uspjeha kod srednjoškolaca i studenata*. Mostar: Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Mostaru.
- Beswick, G., Rothblum, E. D., i Mann, L. (1988). Psychological antecedents of student procrastination. *Australian psychologist*, 23(2), 207-217.
- Brinthaupt, T. M., i Shin, C. M. (2001). The relationship of cramming to academic flow. *College Student Journal*, 35(3), 457-472.
- Briody, R. (1980). *An exploratory study of procrastination* (Doctoral dissertation, ProQuest Information & Learning).
- Brownlow, S., i Reasinger, R. D. (2000). Putting off until tomorrow what is better done today: Academic procrastination as a function of motivation toward college work. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5; SPI), 15-34.

- Burka, J. B., i Yuen, L. M. (1982). Mind games procrastinators play. *Psychology Today*, 16(1), 32.
- Costa, P. T., i McCrae, R. R. (1992). Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological assessment*, 4(1), 5.
- De Fruyt, F., i Mervielde, I. (1996). Personality and interests as predictors of educational streaming and achievement. *European journal of personality*, 10(5), 405-425.
- Ellis, A., i Knaus, W. J. (1977). *Overcoming procrastination*. New York: Signet.
- Ferrari, J. R. (1991). Compulsive procrastination: Some self-reported characteristics. *Psychological reports*, 68(2), 455-458.
- Furnham, A., Chamorro-Premuzic, T., i McDougall, F. (2003). Personality, cognitive ability, and beliefs about intelligence as predictors of academic performance. *Learning and individual Differences*, 14(1), 47-64.
- Hogan, R., Hogan, J., i Roberts, B. W. (1996). Personality measurement and employment decisions: Questions and answers. *American psychologist*, 51(5), 469.
- Jackson, T., Weiss, K. E., Lundquist, J. J., i Hooper, D. (2003). The Impact Of Hope, Procrastination, And Social Activity On Academic Performance Of Midwestern College Studnets. *Education*, 124(2).
- Johnson, J. L., i Bloom, A. M. (1995). An analysis of the contribution of the five factors of personality to variance in academic procrastination. *Personality and Individual Differences*, 18(1), 127-133.
- Kim, K. R., i Seo, E. H. (2015). The relationship between procrastination and academic performance: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, 82, 26-33.
- Klassen, R. M., Krawchuk, L. L., i Rajani, S. (2008). Academic procrastination of undergraduates: Low self-efficacy to self-regulate predicts higher levels of procrastination. *Contemporary Educational Psychology*, 33(4), 915-931.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York London: The Guilford Press.
- Košanski, Ž. (2004). *Odgadanje izvršavanja obaveza kao prediktor akademskog uspjeha*. Diplomski rad. Zagreb: Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu

- Larsen, R. J., i Buss, D. M. (2008). Psihologija ličnosti. *Jastrebarsko: Naklada Slap*.
- Lay, C., i Silverman, S. (1996). Trait procrastination, anxiety, and dilatory behavior. *Personality and Individual Differences*, 21(1), 61-67.
- Lay, C. H. (1994). Trait procrastination and affective experiences: Describing past study behavior and its relation to agitation and dejection. *Motivation and Emotion*, 18(3), 269-284.
- Lay, C. H. (1992). Trait Procrastination and the Perception of. *Journal of Social Behavior and Personality*, 7(3), 483-494.
- Lee, D., Kelly, K.R. i Edwards, J.K. (2006). A closer look at the relationships among trait procrastination, neuroticism, and conscientiousness. *Personality and Individual Differences*, 40, 27-37.
- Lee, E. (2005). The Relationship of Motivation and Flow Experience to Academic Procrastination in University Students. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development*, 166(1), 5-15.
- McCrae, R. R., i John, O. P. (1992). An introduction to the five- factor model and its applications. *Journal of personality*, 60(2), 175-215.
- McCown, W. i Johnson, J. (1991). Personality and chronic procrastination by university students during an academic examination period. *Personality and Individual Differences*, 12(5), 413-415
- Pychyl, T. A., Morin, R. W., i Salmon, B. R. (2000). Procrastination and the planning fallacy: An examination of the study habits of university students. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 135.
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., i Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of counseling psychology*, 33(4), 387.
- Scher, S. J., i Osterman, N. M. (2002). Procrastination, conscientiousness, anxiety, and goals: Exploring the measurement and correlates of procrastination among school-aged children. *Psychology in the Schools*, 39(4), 385-398.

- Schouwenburg, H. C. (1995). Academic procrastination. In *Procrastination and task avoidance* (71-96). Springer, Boston, MA.
- Schouwenburg, H. C., i Lay, C. H. (1995). Trait procrastination and the big-five factors of personality. *Personality and Individual differences*, 18(4), 481-490.
- Schraw, G., Wadkins, T., i Olafson, L. (2007). Doing the things we do: A grounded theory of academic procrastination. *Journal of Educational psychology*, 99(1), 12.
- Semb, G., Glick, D. M., i Spencer, R. E. (1979). Student withdrawals and delayed work patterns in self-paced psychology courses. *Teaching of psychology*, 6(1), 23-25.
- Smrtnik Vitulić, H. i Zupančič, M. (2010). Robust and mid-level personality traits as predictors of adolescents' academic achievement in secondary school. *Suvremena psihologija*, 13(2), 203-219.
- Solomon, L. J. i Rothblum, E. D. (1984). Academic Procrastination: Frequency and Cognitive Behavioral Correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503-509.
- Somers, M. M., i Lefcourt, H. M. (1994). Work habits and personality correlates of academic procrastination: An empirical investigation.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133, 65-94.
- Steel, P., Brothen, T., i Wambach, C. (2001). Procrastination and personality, performance, and mood. *Personality and individual differences*, 30(1), 95-106.
- Tuckman, B. W. (1991). The development and concurrent validity of the procrastination scale. *Educational and psychological measurement*, 51(2), 473-480.
- Van Eerde, W. (2003). A meta-analytically derived nomological network of procrastination. *Personality and individual differences*, 35(6), 1401-1418.